EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 19.6.2024
COM(2024) 606 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Viron talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 606 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Viron talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263[1] ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([2]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on EU:n rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) REPowerEU-asetuksella[3], joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista.

---

[1] EUVL L 2024/1263, 30.4.2024 ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj

[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[3] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin

Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan EU:n energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Viro on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon *EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen*[4] tarjotakseen tietoa poliittisten päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Näistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Tiedonannon jatkoksi komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 *Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskevan vuosikertomuksen*[5]. Kertomuksessa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailuvahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykyä edistävän tekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2024[6]. Tämä käynnisti vuoden 2024 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä määritetyt painopisteet, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 22 päivänä maaliskuuta 2024, rakentuvat kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2024 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Viro ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Viron alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2024. Niin ikään komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen 12 päivänä huhtikuuta 2024 ja ehdotuksen 11 päivänä maaliskuuta 2024.

(5) EU:n uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta. Lisäksi siihen sisältyy muutettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanosta annettu asetus (EY) N:o 1467/97 ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksistä annettu direktiivi 2011/85/EU.([7]) Uuden

---

2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 Neuvoston asetus (EU) 2024/1264, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1265, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, jäsenvaltioiden julkisen

ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat julkisen velan kestävyys sekä kestävä ja osallistava kasvu, joihin pyritään julkisen talouden asteittaisen vakauttamisen sekä uudistusten ja investointien avulla. Sillä lisätään kansallista omistajuutta ja keskipitkän aikavälin painotusta sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion olisi toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat sisältävät jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljän tai viiden vuoden aikajänteellä jäsenvaltion vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen[8] olisi täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla viimeistään sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa BKT:hen ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen näiden suunnitelmien laatimista komission on määrä lähettää [21 päivänä kesäkuuta] 2024 jäsenvaltioille ohjausta suunnitelmien ja myöhemmin toimitettavien vuotuisten edistymisraporttien sisällöstä ja toimittaa niille asetuksen (EU) 2024/1263 5 artiklan nojalla julkisen talouden sopeutusta koskevaa teknistä ohjausta (tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot). Jäsenvaltioiden olisi toimitettava keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa 20 päivään syyskuuta 2024 mennessä, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava kansallisten parlamenttiensa osallistuminen sekä itsenäisten finanssipolitiikan instituutioiden, työmarkkinaosapuolten ja tilanteen mukaan muiden kansallisten sidosryhmien kuuleminen.

(6) Vuonna 2024 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen rinnan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

---

talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta (EUVL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[8] Nettomenot sellaisina kuin ne on määritelty 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklassa (EUVL L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Nettomenoilla tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(7) Viro toimitti 18 päivänä kesäkuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 29 päivänä lokakuuta 2021 päätöksen Viron elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([9]). Suunnitelmaa muutettiin 16 päivänä kesäkuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys ja siihen sisällytettiin REPowerEU-luku ([10]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Viro on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Viro toimitti 25 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 vakausohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohtaa noudattaen. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Viron puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Viroa koskevan maaraportin vuodelta 2024[11]. Siinä arvioidaan Viron edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Viro on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelma ei vastaa lainkaan tai joihin se vastaa vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Viron edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Eurostatin vahvistamien tietojen perusteella Viron julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 1,0 prosentin alijäämästä suhteessa BKT:hen, kasvoi 3,4 prosentin alijäämään vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 18,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2023 loppuun mennessä 19,6 prosenttiin. Kuten Finanssipoliittisessa ohjauksessa vuodeksi 2024[12] ilmoitettiin, komissio on toteuttanut ensimmäisen vaiheen alijäämäperusteisia liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämiseksi vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen. Komissio antoi 19 päivänä kesäkuuta 2024

---

9 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 29 päivänä lokakuuta 2021, Viron elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (0319/2021).

10 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2023, Viron elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 29 päivänä lokakuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (9367/2023).

11 SWD(2024) 606 final.

12 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu komission kertomus, 19.6.2024, COM(2024) 598 final.

SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen[13]. Kertomuksessa arvioitiin Viron julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2023 Viron julkisen talouden alijäämä ylitti 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että kyseisen arvioinnin perusteella ja SEUT-sopimuksen 126 artiklan 4 kohdan nojalla perustetun talous- ja rahoituskomitean lausunto huomioon ottaen komissio ei aio ehdottaa heinäkuussa liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn aloittamista Viron osalta.

(11) Neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2022 Virolle, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Viroa kehotettiin olemaan valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Virolle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission estimaattien mukaan finanssipolitiikan viritys oli vuonna 2023 elvyttävä (1,6 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 elvyttävä vaikutus, joka oli 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Perusmenojen kasvuun sisältyvät energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille suunnattujen kohdennettujen hätätilanteen tukitoimenpiteiden kustannukset, jotka supistuvat 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Siihen sisältyvät myös kasvaneet kustannukset tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,2 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien nettoperusmenojen elvyttävä vaikutus vuonna 2023 oli näin ollen ainoastaan osittain seurausta tuesta Ukrainasta paenneille. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) elvyttävä kasvu johtui julkisten palkkamenojen ja eläkkeiden noususta sekä uusista pysyvistä puolustukseen, koulutukseen ja lapsilisiin liittyvistä meno-ohjelmista, jotka eivät vastaa tulopuolen suhteellista kasvua. Yhteenvetona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvu ei ollut vuonna 2023 neuvoston suosituksen mukainen. Vuonna 2023 elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot olivat 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 5,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja niiden vuotuinen kasvu oli 1,4 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna. Viro rahoitti lisäinvestointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muilla EU:n varoilla. Viro rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, kuten tapahtumapalvelujen ja yrittäjien digitaalisen palveluväylän kehittämiseen, vihreän rahaston (joka tekee sijoituksia riskipääomarahastoihin ja pääomasijoituksia yrityksiin) pääomittamiseen sekä sähköverkon vahvistamiseen, jotta uusiutuvan energian tuotantokapasiteettia voitaisiin lisätä ja ilmastonmuutokseen voitaisiin sopeutua. Näitä investointeja rahoitettiin elpymis- ja palautumistukivälineestä.

(12) Vuoden 2024 vakausohjelmaan sisältyvät keskeiset kehitysarviot voidaan tiivistää seuraavasti. Julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden

[13] Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu komission kertomus, 19.6.2024, COM(2024) 598 final.

skenaarion mukaan reaalisen BKT:n kasvu on 0,0 prosenttia vuonna 2024 ja 2,0 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaatio 3,6 prosenttia vuonna 2024 ja 2,7 prosenttia vuonna 2025. Julkisen talouden alijäämän suhteessa BKT:hen odotetaan kasvavan 3,5 prosenttiin vuonna 2024[14] ja 3,0 prosenttiin vuonna 2025. Julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä 22,6 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 24,9 prosenttiin. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden alijäämän ennakoidaan supistuvan vähitellen niin, että se on 2,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026, 1,4 prosenttia vuonna 2027 ja 0,8 prosenttia vuonna 2028. Julkisen talouden rahoitusaseman ei siksi odoteta ylittävän vuonna 2025 alijäämälle asetettua 3,0 prosentin viitearvoa suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velkasuhteen puolestaan arvioidaan vuoden 2025 jälkeen kasvavan 26,2 prosenttiin vuonna 2026 ja sitten supistuvan asteittain 26,0 prosenttiin vuonna 2027 ja 25,0 prosenttiin vuonna 2028.

(13) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT supistuu 0,5 prosenttia vuonna 2024 ja kasvaa 3,1 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaatio on 3,4 prosenttia vuonna 2024 ja 2,1 prosenttia vuonna 2025.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 3,4 prosenttia ja julkisen talouden velan on määrä vuoden 2024 loppuun mennessä kasvaa suhteessa BKT:hen 21,4 prosenttiin. Julkisen talouden velkasuhteen nousu vuonna 2024 johtuu pääasiassa julkisen talouden alijäämän vaikutuksesta. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan pitkälti neutraali, 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ’avustukset’, rahoitetaan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaiden investointien ja tuottavuutta lisäävien uudistusten tekemisen ilman suoraa vaikutusta Viron julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan.

(16) Neuvosto suositti 14 päivänä heinäkuuta 2023 Virolle, että se varmistaisi vuonna 2024 finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun enintään 4,9 prosenttiin. Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 alustavia talousarviosuunnitelmia laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaisi neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan Viron rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan olevan –0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (vuoden 2023 –1,3 prosentista) ja siten maan julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen rakenteellinen

[14] Viron viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että hallitus hyväksyi vuoden 2024 lisätalousarvion (vuoden 2024 lisätalousarviolaki 456 SE) ja lähetti sen parlamentille 5 päivänä kesäkuuta 2024. Parlamentti käsitteli sitä ensimmäisen kerran 10 päivänä kesäkuuta ja toisen kerran 14 päivänä kesäkuuta. Kolmannen käsittelyn ajankohta on 19 päivänä kesäkuuta. Lisätalousarvion odotetaan supistavan nimellistä alijäämää 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen (valtaosa on pysyviä menoleikkauksia mutta mukana on myös tuloja lisääviä toimenpiteitä).

rahoitusasema on –0,75 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näin ollen Viron arvioidaan noudattavan neuvoston suositusta.

(17) Lisäksi neuvosto suositti, että Viro purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto täsmensi vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Viron olisi varmistettava, että ne kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset ovat suhteessa BKT:hen 0,2 prosenttia vuonna 2023 ja 0,0 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ennakoidaan purettavan mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Tämä vastaa neuvoston suositusta.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Viro jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten ja muiden EU:n varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan vuonna 2024 kasvavan 6,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen (kun ne vuonna 2023 olivat 5,8 % suhteessa BKT:hen). Tämä vastaa neuvoston suositusta.

(19) Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on komission kevään 2024 talousennusteen mukaan ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,3 prosenttia olettaen, että politiikka pysyy muuttumattomana. Alijäämän kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa henkilökohtaisten tuloverojen uudistuksen nettovaikutuksesta, jonka odotetaan pienentävän valtion tuloja. Julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen niin, että se on vuoden 2025 lopussa 24,6 prosenttia. Julkisen talouden velkasuhteen nousu vuonna 2025 johtuu pääasiassa julkisen talouden alijäämän vaikutuksesta.

(20) Viron verotulot suhteessa BKT:hen kasvoivat vuonna 2023. Ne ovat kuitenkin huomattavasti alle EU:n keskiarvon, mikä rajoittaa terveydenhuoltoon, pitkäaikaishoitoon ja sosiaaliturvaan liittyviin julkisiin menoihin käytettävissä olevaa rahoitusta. Kasvun kannalta vähemmän haitallisiin veroihin kuuluvista kiinteistöveroista saatavat tulot olivat vuonna 2022 vain 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä on noin seitsemän kertaa vähemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Viron keräämät pääomaverot olivat alle kolmanneksen EU:n keskiarvosta (2,7 prosenttia suhteessa BKT:hen). Lisäksi sen liikenneverot olivat EU:n alhaisimpia ja se on yksi harvoista jäsenvaltioista, joissa ei kanneta vuotuista autoveroa. Lisäksi verorasitus jakautuu epätasaisesti, ja tulevien verouudistusten odotetaan lisäävän eriarvoisuutta entisestään. Tarkemmin sanottuna vuonna 2025 tuloverokannan nostaminen 20 prosentista 22 prosenttiin sekä tuloveron verovapausrajan nosto ja soveltamisalan laajentaminen kattamaan kaikki tuloveronmaksajat ovat regressiivisiä toimenpiteitä. Lisäksi vaikka Viron työtulojen veroaste on lähellä EU:n keskiarvoa ja 17,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, se on regressiivinen, ja korkeampia tulotasoja verotetaan alhaisemmalla efektiivisellä asteella. Julkiset sosiaaliturvamenot pienenivät vuonna 2022 ja ovat edelleen huomattavasti alle EU:n keskiarvon. Tämä näkyy sosiaalietuuksien suhteellisen alhaisena tasona ja rajallisena kattavuutena; esimerkiksi vanhuuseläkkeet ovat EU:n alhaisimpia. Yleiseen julkishallintoon käytettävät menot

ovat 3,7 prosenttia suhteessa BKT:hen eli lähes kaksi kolmasosaa vähemmän kuin EU:ssa keskimäärin.

(21) Viro hyväksyi useita uudistuksia, joilla parannetaan pitkäaikaishoidon ja terveydenhuollon saatavuutta sekä kohtuullistetaan niiden hintoja. Vaikka uudistukset ovat askel oikeaan suuntaan, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon kestävää rahoitusta ei ole vielä varmistettu. Tämän seurauksena asiakasmaksut pysyvät korkeina ja täyttymättömät sairaanhoitotarpeet ovat nousseet. Hoidon saatavuus on epätasaista koko maassa etenkin, koska kunnilla ei ole kapasiteettia tai resursseja tarjota riittävästi palveluja kysyntään vastaamiseksi. Pitkäaikaishoitoon ja terveydenhuoltoon liittyvät julkiset menot ovat edelleen EU:n alhaisimpia, vaikka kysyntään ei ole vastattu täysin. Tähän liittyy työvoimapula kyseisillä aloilla. Terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuuden kysynnän odotetaan kasvavan väestörakenteen muutosten vuoksi, joten riittävän rahoituksen varmistaminen molemmille on perusteltua.

(22) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen suunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Viron pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta suunnitelman sitoumukset voidaan toteuttaa elokuuhun 2026 mennessä, on tärkeää, että Viro jatkaa uudistusten ja investointien täytäntöönpanoa. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(23) Viron edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa perustan EU-rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Viro on edistynyt koheesiopolitiikan ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa. Haasteita on kuitenkin vielä jäljellä, ja pääkaupungin ja muun Viron välillä on edelleen eroja. Koheesiopolitiikan ohjelman täytäntöönpanon nopeuttaminen on olennaisen tärkeää. Ohjelmassa sovitut toimintalinjat pätevät edelleen. On erityisen tärkeää tehostaa yritysten kilpailukykyä erityisesti pääkaupunkialueen ulkopuolella ja edistää niiden innovointikykyä. Yksityisten ja julkisten rakennusten sekä yritysten energiatehokkuuden parantaminen on ensisijaisen tärkeää. Työllistymisen tukeminen aktiivisilla ja ennalta ehkäisevillä työmarkkinatoimenpiteillä ja terveellisen työympäristön edistäminen ovat edelleen tärkeitä. Etusijalle olisi asetettava myös koulutuksen laadun, vaikuttavuuden ja tarkoituksenmukaisuuden parantaminen, elinikäisen oppimisen edistäminen – erityisesti täydennys- ja uudelleenkouluttautuminen ja aktiivinen osallistaminen – ja pitkäaikaishoidon saatavuuden, tehokkuuden ja kantokyvyn parantaminen. Osana koheesiopolitiikan ohjelmien väliarviointia on kiinnitettävä enemmän huomiota tarpeisiin, jotka liittyvät

pitkäaikaishoidon saatavuuteen ja laatuun, kun itsenäinen asuminen asetetaan etusijalle. Viro voisi myös hyödyntää Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevaa aloitetta liittyen erityisesti investointiin nettonollateknologian tuotannossa ja teollisuuden muutoksen tukemisessa, esimerkiksi syväteknologian innovoinnin, vihreän ja digitaalisen teknologian sekä biolääketieteen aloilla. Viro voisi myös lisätä valmiuksiaan käsitellä harvinaisia maametalleja sekä osallistua tätä tukevaan tutkimukseen ja kehittämistoimintaan.

(24) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla vastataan, Virolla on useita lisähaasteita, jotka liittyvät sosiaaliturvaan, resurssitehokkuuteen ja osaamiseen.

(25) Sosiaaliturva, jolla tuetaan ikääntyneitä, vammaisia sekä epätyypillisissä työsuhteissa olevia ja pätkätöitä tekeviä henkilöitä, on edelleen heikko. Tämän seurauksena köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien vammaisten osuus kasvoi vuonna 2022 ja oli EU:n toiseksi suurin. Ikääntyneiden köyhyys on lisääntynyt, ja sen aste oli EU:n suurimpia vuonna 2022 etenkin, koska eläkkeet ovat edelleen pieniä suhteessa työtuloihin. Sosiaalisen turvaverkon riittämättömyys johtaa suuriin ja kasvaviin tuloeroihin aiempien vuosien muutamista parannuksista huolimatta. Työttömyysetuuksien heikko kattavuus erityisesti niiden osalta, jotka ovat epätyypillisissä työsuhteissa tai tekevät pätkätöitä, pahentaa tuloeroja ja köyhyyttä. Vaikka työttömyysetuuksien kestoa on mukautettu Viron elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti, kattavuuden laajentamista ei vielä ole pantu täytäntöön. Eriarvoisuuden lisääntyminen liittyy hintojen ja elinkustannusten merkittävään nousuun, kun vastaavaa sosiaalietuuksien ja vähimmäispalkkojen nousua ei ole tapahtunut. Pienituloisten kotitalouksien tilanne on aikaisemmin heikentynyt korkean ja jatkuvan inflaation vuoksi, ja sen odotetaan heikkenevän edelleen vuosina 2024–2025 tehtävien verouudistusten seurauksena. Asianmukaisten lieventävien toimenpiteiden varmistaminen, myös eläkkeiden osalta, sekä sosiaaliturvajärjestelmän riittävyyden parantaminen voisivat vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Näillä toimenpiteillä voitaisiin myös auttaa tukemaan ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä sosiaalisen lähentymisen kehyksen periaatteisiin perustuvan komission yksiköiden toisen vaiheen maa-analyysin[15] mukaisesti.

(26) Öljyliuskeen osuus Viron energiapaletissa on edelleen merkittävä, mikä haittaa vihreää siirtymää. Uusiutuvan energian tuotannon käyttöönottoa on jatkettava, jotta öljyliuskeen käytöstä voidaan luopua asteittain ja samalla säilyttää suuri energiaomavaraisuus. Sen lisäksi, että öljyliusketeollisuus aiheuttaa ympäristövahinkoja, sen osuus vaarallisesta jätteestä Virossa on 90 prosenttia. Viron resurssituottavuus on EU:n jäsenvaltioiden alhaisimpia, mikä voi johtua osittain maan resurssi-intensiivisestä öljyliusketeollisuudesta mutta myös yleisestä resurssi-intensiivisestä teollisuusjärjestelmästä. Resurssituottavuus nousi vain hieman 1 eurosta/kg käytettyjä resursseja 1,1 euroon/kg, ja se pysyi alle puolessa EU:n keskiarvosta vuonna 2022. Maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden alasta on tullut hiilidioksidipäästöjen aiheuttaja sen sijaan, että se absorboisi niitä. Suuret hakkuumäärät sekä resurssien vähäinen hyödyntäminen ovat tyypillisiä metsäalalle. Viro hyötyisi kestävän metsänhoidon tehokkuuden parantamisesta, kiertotalouteen edelleen siirtymisestä sekä jätehuollon parantamisesta. Lisäksi resurssituottavuus on yksi Viron heikkouksista maan innovointivalmiuksien osalta.

[15] SWD(2024)132 final.

Viro sijoittui vuonna 2022 ekoinnovoinnin tulostaulussa 13. sijalle (115,5, kun EU:n keskiarvo oli 121,5, 2013 = 100). Ekoinnovoinnin ja biopohjaisen innovoinnin edistäminen luonnonvarojen kestävää käyttöä varten auttaa parantamaan Viron resurssituottavuutta ja kilpailukykyä.

(27) Monilla aloilla on osaamisvajetta ja kohtaanto-ongelmia, jotka heikentävät Viron kilpailukykyä. Yritykset ovat havainneet osaavan henkilöstön puutteen olevan esteenä investoinneille ja vientimahdollisuuksille. Pula osaavasta työvoimasta ja merkittävät osaamisen kohtaanto-ongelmat ovat yhteneviä palkkojen nopean kasvun ja yksikkötyökustannusten nousun kanssa. Sekä vihreä että digitaalinen siirtymä ovat lisänneet kysyntää työntekijöille, joilla on erityisosaamista. Sitä vastoin terveydenhuollossa ja koulutuksessa on edelleen akuutti työvoimapula, jota pahentaa työvoiman ikääntyminen. Samaan aikaan sekä koulunkäynnin varhain lopettaneiden että korkeakoulutuksen keskeyttäneiden suhteellisen suuret osuudet johtavat siihen, että osaavia tutkinnon suorittaneita ei ole riittävästi. Tällä ongelmalla on erityinen alueellinen ulottuvuus, sillä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla on enemmän vaikeuksia houkutella päteviä ammattilaisia. Osaamisen kohtaanto-ongelmia voitaisiin vähentää parantamalla edelleen koulutusjärjestelmän työmarkkinarelevanssia, investoimalla uraohjaukseen, puuttumalla sukupuolten palkkaeroihin, lisäämällä mahdollisuuksia uudelleen- ja täydennyskoulutukseen sekä ennakoimalla paremmin osaamistarpeita. Kun otetaan huomioon, että talouden on monipuolistuttava toimintaan, jolla on suuri lisäarvo, olisi paremmista tavoista osaamisen säilyttämisessä ja osaajien houkuttelussa myös apua.

(28) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2024, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Suositukset 1, 2, 3 ja 4 auttavat Viroa noudattamaan ensimmäistä, toista, kolmatta ja neljättä euroalueelle annettua suositusta,

SUOSITTAA, että Viro toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen[16] kasvun vuonna 2025 tasolle, jolla julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen saadaan supistumaan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja jolla julkinen velka saadaan pidettyä maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä; laajentaa veropohjaa sekä parantaa terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuutta ja rahoitusta;

2. jatkaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun nopeaa ja tuloksellista täytäntöönpanoa varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelman täytäntöönpanoa; keskittyy väliarvioinnin yhteydessä edelleen sovittuihin toimintalinjoihin ja toteuttaa toimia, joilla vastataan entistä paremmin pitkäaikaishoidon alan tarpeisiin ottaen samalla huomioon Euroopan

[16] Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 kohdan mukaan ’nettomenoilla’ tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen;

3. parantaa sosiaaliturvaa muun muassa puuttumalla ikääntyneiden köyhyyteen ja laajentamalla työttömyysetuuksien kattavuutta erityisesti pätkätöitä tekevien ja epätyypillisissä työsuhteissa olevien osalta;

4. vähentää öljyliuskeen osuutta energiapaletissa ja lisää resurssituottavuutta biopohjaisen innovoinnin avulla; parantaa työn tuottavuutta ja osaamistarjontaa uudelleen- ja täydennyskoulutuksen avulla sekä houkuttelemalla paremmin osaajia ja varmistamalla heidän pysyvyytensä.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja